

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Peccatum mortale fugiendum esse ob suam foeditatem. Cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

tum peccatum, sed multa peccata patrauit, qui non in vno peccatorum genere, sed in omnibus, aut in multis deliquit? Monstruosam erit talem animam aspiciere, quæ contrariis morbis impetitur; & sicut mare quod vi contrariorum ventorum ad oppositas partes mouetur, ita ad omnino opposita desideria raptatur, nec potest quiescere, aut aliquod solatium habere, quæ in quocunque quod immoderatè vult, libimet ipsi contradicit.

Malum tandem est mors. Sed peccatum est mors, quæ animam occidit, à Deo, vita eius, separans, & à gratia diuellens, & in ipsum corpus, quod ante peccatum, Dei beneficio immortale esset, vt Thomas ait, mortalem aliam, scilicet corporalem, intrudens. Quare dictum est Adæ: De ligno scientiæ boni & mali ne comedas, in quocunque enim die comederis ex eo, morte morieris. Ac si diceretur illi, Tam pestilens erit mors peccati, qua anima tua à sua vita, nempe à gratia, separabitur, vt etiam in corpus se deriuat, & illud ab immortalitate ad mortalitatem transferat, & post multos angores & pressuras, in mortem inducat. Peccatum itaque mors animæ est: & stat immobilis sententia conditoris: Anima quæ peccauerit, ipsa morietur. Vnde Gregorius ait: Quid est peccatum nisi mors? Hinc etenim scriptum est: Non est in morte qui memor sit tui. & iterum: Intrauit mors per fenestras nostras. Mors namque est, quæ animam à Deo separât, sensuum internorum intercludit officia, diuinam deturpat imaginem, lucis adimit claritatem. Denique qui Christo moritur, in sepulchro conscientia tumulatur, ligatur concupiscentiarum instis, à conspectu Dei proicitur, duritie operitur, lapide iniquitatis intus clauditur. De talibus scriptum est: Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. Et Bernardus id etiam ex mortis corporalis analogia probans, inquit: An aliud mors corporis est, nisi cum sensu priuatur, & vita? Peccatum quod mors animæ est, nec compunctionis mihi sensum, nec confessionis reliquerat vocem, & eram mortuus: Venit is qui peccata dimittit, & vtrumque restituit, & dicit animæ meæ: Salus tua ego sum. Ecce mortem, quam timeas; ecce amissionem vitæ, quam timeas; nam mors corporis viro iusto timenda non est. quæ finis est miseriæ, solutio mortalitatis, ianua vitæ: hæc verò mors animæ formidanda, quæ cumulus est miseriarum, aceruus malorum, & æternæ ac infernalis mortis nota certissima.

Si ergo lethale peccatum hæc omnia mala continet, ipsum est omne malum: vt sicut de Deo dicit æterna Veritas: Nemo bonus, nisi vnus Deus; quoniam ipse infinitum est bonum, à quo omnia bona procedunt; ita dicamus & nos: Nemo malus, nisi solum peccatum, quoniam suo modo immensum malum est, quod homines facit malos, & ab eo omnia pænæ mala dimanât. Ideo sacræ literæ peccatum absolutè malum vocant. Scito, & vide, inquit Ieremias, quia malum & amarum est, reliquiste te Dominum Deum tuum. Malum & amarum. Aliqua enim mala videntur mala dulcia, quæ aut alios, quos odio habemus, inquietant, aut prauum appetitum nostrum demulcent; at peccatum malum est amarum, quasi absinthium, quod vel gustatum affert mortem, conscientiam pungit, & in amaritudinem lacrymarum & dolorum immittit. Millies quoque de pessimis quibusdam regibus Iuda & Israel dictum est, quod fecerunt malum coram Domino. Malum nempe peccati, quod apud Dominum, qui vniuersa iustissima trutinâ æquitatis expendit, solum verum malum, & infelicitissima miseria reputatur. Fecerunt illi ma-

1. p. 97. art. 1. Gen. 2. n. 17.

Et ec. 18 n. 20. Greg. in Ps. 7. ex penitent. Ps. 6. n. 6. Ierem. 9. n. 21.

Psal. 72. n. 7. Ber. ser. 15. in Cant.

Psal. 34. n. 3.

Marci. 10. n. 18.

Ierem. 2. n. 19.

lum, quod includit omnia prædicta mala, & sicut est omnium malorum seminarium, ita omnia mentis bona dilapidat. Vnico enim peccati consensu, ait Laurentius Iustinianus, immensas animæ ac corporis homo spirituales amittit diuitias, sibi que cum dolore vendicat, quod gratis & sine labore perceperat. Innocentiæ quippe candorem, immortalitatis stolam, carnis incorruptibilitatè, animæ puritatem, contemplationis dulcedinem, spiritus libertatem, regnum cælorum, angelorum contubernium, amicitiam Dei perdidit, ad quæ maxima cum fatione assurgit. Ex his aliqua ex parte malitia peccati cognoscitur, & eius infelicitas propalatur. quare si ipsa natura ducti, omne, malum & detrimentum afferens, fugimus; æquum est, vt ipsam malitiam, & omnium malorum & infelicitatum statum, qualis est status peccatoris, summis conatibus fugiamus.

Iusti. ser. de S. Ioa. Euang.

Peccatum mortale fugiendum esse ob suam fœditatem.

CAPVT III.

ICVT nihil est peius lethali peccato, ita nihil est fœdus atque deformius, quod ita animam turpat, arque commaculat, vt ex pulcherrima, supra omnia, quæ ab homine cogitari possunt, turpem, tetram, ac deformem efficiat. Huius ergo deformitas ex animæ pulchritudine, cui opponitur, venanda est: quæ in omnium virtutum cumulo, in earundem proportione, ac in morum debita dispositione consistit. Istam omnino peccatum euertit, quod & virtutes euentilat, atque dilacerat, animæ vires eneuat, & bonos mores malorum inductione corrumpit. Vnde Ieremias, vt hanc peccati deformitatem exprimeret, prius sanctitatis decorem depinxit, vt ex huius pulchritudine illius turpitudinem aduertamus: Candidiores Nazaræi eius niue (quibus sancti figurati sunt) nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores. Si verò à virtute ad peccata defleuerit, Denigrata est super carbones facies eorum, & non sunt cogniti in plateis: adhæsit cutis eorum ossibus: aruit, & facta est quasi lignum. Quid candidius niue? Sed quid nigrius ac terrius carbone? Quid nitidius lacte? Sed quid obscurius eo, qui nec à concubibus potest agnosci? Quid splendidius ebore antiquo, quod temporis antiquitate rufescit? Sed quid squalidius arida cute quæ non viuam carnem tegit, sed ossa mortua & putrescètia cooperit? Quid pulchrius sapphiro? Sed quid fœdus ligno quod ignis odor tetigit, & adurens flamma consumpsit? Tales peccatum, homines pulchros, reddit, & qui tantâ stragem in pulchritudine facit, non potest ab ingenti fœditate liberari. Hanc profectò, siquid aliud, Christi Saluatoris mors, passioque detexit. Ille namque Speciosus forma patris filius hominû, quia hominum impiorum fideiussor factus est, ad eo suam pulchritudinè exoluens pœnas peccatorû turpauit, vt dicat Isaias, cum in passione contemplans: Non est species ei neque decor: & vidimus eum, & non erat aspectus. Si peccati pœna ita corpus Saluatoris commaculat, & omnè eius decorem exhaurit, culpa ipsa quid faciet? quomodo peccatoris mentè inficiet? quanta deformitate sordabit? Id certè nec sermo explicare, nec lingua loqui, nec mens potest sufficienter meditari.

Thren. 4. n. 7.

n. 8.

Psal. 44. n. 3.

Isai. 53. n. 2.

Cogitemus tamen fictionem hominis, qui caput deorsum

deorsum

deorsum habeat, & pedes in loco capitis sursum, qui omnibus membris conster miserabili peruersitate disiunctis; & non in propriis locis, sed in sedibus aliorum adinvicem collocatis; qui cæcus sit, & surdus, & mutus, qui paralyti dissolutus, & omni pedum ac manuum officio priuatus, non progrediendo more hominum, sed velut coluber aut serpens reptando moueatur. Quid isto fingi potest turpius ac fœdius? Sed talis sine vlla dubitatione est anima, quæ peccatum admisit, & per lethale crimen se à Deo vita sua, & à gratiæ pulchritudine separauit. Caput enim habet in pedibus, dum mentem ad terrena & illicita deprimit; & pedes in capite, dum affectus carnis immoderatos, rationi, & legi diuinæ dominari permittit. Ideo Salomon iniquos peruersos vocat: Supplantatio peruersorum vastabit illos, quoniam semetipsos peruertunt atque confundunt, & quod maius & superius esse deberet, infimum & seruum faciunt; infimum verò ac seruum appetitum, liberi arbitrij dominum ac duces constituunt. Membra etiam habet hæc anima ad se inuicem dissociata, quæ non vnum quid, scilicet finem suum, sed multa & sæpe contraria procurant. Inde intestina bella peccatoris, & interna lites, quibus secum ipse pugnat, & iam ad bonam opinionem tuendam: iam ad voluptatem captandam, etiam cum honoris iactura: iam ad vltionem de inimico vitandam, etsi immineat vitæ discrimen; iam ad vitam seruandam, etiam cum magno dedecore se sentit vergeri. Denique, Impij quasi mare seruens, quod quietere non potest, & redundant fluctus eius in conculcatione & lutum. Quod autem hæc membra suum locum non teneant, sed in sedibus non sibi debitis nec congruis collocentur, quis dubitet, si miserum peccatorem aspiciat, quæ diligenda essent, odientem; quæ odio essent habenda, imprudenter amantem: qui timet quod timendum non est; mundo scilicet atque stultis hominibus displicere: & vbi timendum est, nimirum in peccati vulnere, in Dei indignatione promerenda, persistat hilaris, turus, atque securus. Nullam eius potentiam, nullum sensum aspicias, quod non sit velut os & naturali loco dimotum, & non gemitum ac dolorem exsuscitet. Adeo vt gemens dicat: Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Dolores inferni circumdederunt me, præoccupauerunt me laquei mortis. Verè enim doloribus multiplicibus & immensis circumdatur, qui omnibus spiritualibus membris contractus, nullam quietem habet, & solam mortem æternam, non finem dolorum præsentium sed initium futurorum, celeri gressu aduentantem expectat.

Est præterea iniquus per peccatum cæcus, quoniam iniquitatis caligine offusus sola transitoria & terrena videt; æterna verò & cælestia non percipit. Quare sicut Nabuchodonosor, occisis filiis Ledechia, oculos eius effodit; vt post visam tantæ filiorum calamitatem, nihil lætum aut pacatum videre; ita peccatū, visū ab iniquis voluptatis gladio, qui filios eorum, id est omnia merita præterita interiinat, oculos ipsorum cæcitate claudit, ne carcerē in quo captiui tenentur, & vincula cupiditatis aufugiant. Gregorius sanè, vna acerba nomine, cuius meminit Ezechiel, peccatum intelligit, quod dentes, id est, internam intelligentiam, impediatur. Quid namque vna acerba, inquit, nisi peccatum est? Vna quippe acerba est fructus ante tempus. Quisquis enim præsentis vitæ delectationibus satiari desiderat, quasi fructus ante tempus comedere festinat. Qui igitur vnam acerbam come-

A dit, dentes eius obstupescunt, quia qui præsentis mundi delectatione pascitur, interni eius sensus ligantur, vt iam spiritualia mandere, id est, intelligere, nequeant: quia vnde in exterioribus delectati sunt, inde in intimis obstupescunt. Est etiam peccator surdus, quia voces creaturarum ipsarum, quibuscum peccat, non audit, quæ eum à crimine retrahunt, & se propter Deum, non supra Deum, nec aduersus Deum amandas, eodem obsequio, quod peccatori impendunt, ingenuè fatentur. Quam surditatem simul cum cæcitate peccatoribus vniuersis obtingere Dominus astruit, per os Isaia, dicens: Surdi audite, & cæci intruemini ad videndum. Quis cæcus, nisi seruus meus? Et surdus, nisi ad quem nuncios meos nisi? Quis cæcus, nisi qui venundatus est? Qui scilicet, se ipsum vendit diabolo, vt faciat malum; & quis cæcus, nisi seruus Domini? Vt verò aliquo modo huius cæcitatibus & surditatibus peruersitate exaggeret, subiicit: Qui vides multa, nonne custodies? qui apertas habes aures, nonne audies? Quibus verbis insinuat, iniquissimum esse eum, qui cum sibi externis Sanctorum exemplis, & internis inspirationibus pulchritudo virtutis proponatur; ne videat, oculos claudit, & cum cælestis doctrina, eaque perpetua, & mille modis administrata ingeratur, ne audiat, aures animæ duritie sui cordis occludit. Est deinde peccator mutus, cui verba confessionis & laudis diuinæ non suppetunt, & cum verba mortis ad excusandas excusationes in peccatis proferre sciat, verbum aliquod vitæ proferre non valet. A mortuo, id est, à peccatore, quasi nihil, perit confessio. Ipse quidem quasi nihil est, quoniam quæ peccator & iniquus, nullius est emolumentis; & ab illo perit confessio; quia mutus est, vt peccata sua confiteri valeat. Quod si incipiat os ad confessionem aperire, iam Deo donante aliquod initium vitæ participat. In quem sensum Augustinus ait: In accusatione tui ipsius quare confiteris, nisi quia ex mortuo viuus factus es? Nā si perit à mortuo confessio, qui confitetur, viuus; & si peccatum confitetur, vtique à morte reuixit. Perit etiam à mortuo diuinæ laudatio. nam, vt inquit sanctus David ad Dominum loquens: Non est in morte qui memor sit tui, in inferno autem quis cōstebitur tibi? Si enim mors, vt supra diximus, peccatum designat, & infernus, vt Gregorius ait, hominē tentationibus & calibus perturbatum significat, quid est, in morte & in inferno non esse Dei memoriā nec laudem, nisi peccatorem emortemē esse, qui Dei memoriā non possit retinere, & mutum esse, qui non valeat suum conditorem laudare? Tandem omnis peccator per peccatum paralyticus redditur: qui licet aliquando concipiat desiderium salutis, at torporis ignauia ligatus, & omnibus virtibus animæ tanquam spiritualibus membris eneruatus, earum officia exercere non potest. Qui etiam non vt homo progreditur, sed instar colubri reptat, quoniam sensus & affectus in voluptatibus impurissimis, & in rebus labentibus ac terrenis semper constituit. O magnam fœditatem! O lugendam peccatoris deformitatem, quam non aliud nisi ipsum peccatum infert. Est igitur peccatum fœdissimum, quod tam miserabili clade, omnē animæ decorem absumpsit.

B

C

D

E

Isai. 42. n. 18. & 19.

Isai. 42. n. 20.

Ecc. 17. n. 26.

Aug. ser. 8. de verbis Domini. To. 10.

Psal. 6. n. 6. Greg. 10. mor. c. 10.

Bernard. serm. 26. ad fororē.

Prov. 11. n. 3.

Isai. 57. n. 10.

Psal. 17. n. 5.

4. Reg. 25. n. 7.

Eccl. 18. n. 1. Greg. 11. mor. c. 15.

chritudinem omni creatura pulchritudini, & peccati A
 fœditatem omni fœditati excogitabili præfert. Tria
 sunt, inquit, in hoc mundo nigriora & deteriora
 omni malo, videlicet anima peccatoris perseverans
 in peccato, quæ est plus nigra quàm coruus: & mali
 angeli, qui eam rapiunt in die mortis eius: & infer-
 nus, in quo iactatur: non sunt peiora, nec nigriora
 his tribus in hoc mundo. Iterum tria sunt; quibus
 non sunt meliora, anima videlicet iusti hominis per-
 severans in bonis operibus, quæ est pulchra sicut Sol;
 & sancti angeli qui eam suscipiunt in die mortis
 suæ; & paradísus, in quo collocatur: his tribus non
 sunt meliora in creaturis.] Hæc ita dicta sunt, vt ex
 pulchritudine bonitatis atque virtutis, fœditatem
 malitiæ colligamus, quæ sicut ab anima Deû reicit,
 & illius gratiam & virtutes dissipat, ita incompara-
 bilem fœditatem importat. Quod illa verba Domini
 in Ezechiele scripta significant: Abominabilem
 fecisti decorem tuum.] Verè enim per peccatum
 abominabilis fit omnis decor animæ, quia totus in
 deformitatem vertitur, quæ malitiæ & atoris gradu
 pulchritudinem priorem exæquet. Cùm autem ista
 peccati deformitas non corporalis sit, neque in ali-
 quo defectu corporis, sed in voluntatis perversitate,
 & in averseione à Deo, & ad creaturam conuerfio-
 ne, consistat, non putandum est, peccatis tantum in-
 esse carnalibus, quæ corpus etiam per quandam re-
 dundantiam inficiunt atque deformant: sed potius
 in peccatis spiritualibus maior est, vt ista sicut in-
 quitate carnalia, ita etiam gradu fœditatis euincant.
 Quare de illo Dæmonum capite, qui non carne deli-
 quit, sed crimine spirituali peccauit, dictum est: Tu
 proiectus es de sepulchro tuo, quasi stirps inutilis
 polluta, & obuoluta cum his, qui interfecti sunt
 gladio, & descenderunt ad fundamenta lacu, quasi
 cadauer putridum.] Ex quo licet colligere, spiritua-
 lia peccata omnium esse fœdissima, quæ pulcherrimum
 angelum ad tantam miseriam deiecerunt, vt
 quasi cadauer putridum, quo nihil fœdus, in sta-
 gnium ignis sulphurisque descenderit, & ibi, vt om-
 nium iniquorum caput, suæ superbiæ pœnas dederit.
 Et quidem illud fœdus est, quod magis se à pulchri-
 tudine elongat, & magis est Deo amatori decoris
 inuisum; certum est autem maiora peccata longius
 à virtute discedere, & vehementius iram Domini
 prouocare, vnde & maiori fœditate ac deformitate
 fordescunt. Est namque deformitas quædam, quam
 interni mētis oculi vidēt, & nisi stupidi sint, eius hor-
 ribili fœditate turbātur, & quasi terribili ictu percul-
 si, ab ea aspectum auertunt, licet corporei oculi quasi
 ad spiritualia videnda non apti eandem nullo modo
 percipiant.

At licet corporis oculi peccati deformitatem non
 videant, quia tamen homo ad cognitionem mentis
 sensibus vtitur, noluit Dominus, aliqua sensibilia, ex
 quibus criminis fœditate perciperet, denegare. Hanc
 enim omnes corporis morbi, omnes plagæ, omnes
 carnis deformitates ostendūt, quæ fructus sunt & fla-
 gella peccati, vt si in his est sanies, est putor, atque de-
 formitas, intelligamus, peccatū, ex quo dimanāt, sine
 vlla comparatione magis esse deformem. Omnium
 verò malorum corporalium quæ à peccato processerunt,
 maximum est ac terribilissimum mors: de quo
 Paulus: Sicut per vnum hominem peccatum in
 hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, &
 ita in omnes homines mors petranxit, in quo om-
 nes peccauerunt.] Ideo Saluator noster mortuo-
 rum cadaueribus peccati fœditatem signauit, vt sic
 vt nihil est cadauere fœdus, ita cognoscamus nihil
 esse peccato deformius. Tres profectò sunt status

peccati aut partes malitiæ eius; quibus quasi gradi-
 bus ad summum iniquitatis ascenditalter, qui interio-
 ri tantum consensu perficitur; alter, qui exteriori
 opere consumatur; tertius, qui inveterata consue-
 tudine & cordis duritie completur. Tres autem istos
 peccati status Dominus tribus mortuis designauit:
 illius primi figurâ prætulit filia archisynagogi, quæ in
 abdito domus moritur, & ab auctore vitæ domum
 ipsam intrante, & tibicines ac turbam tumultuantē
 eiciēte foras, erigitur. Nec immeritò hæc puella
 apud Mathæum defuncta vocatur, & apud Marcum
 in extremis esse pethibetur: istud, inquam, fal-
 ua historiæ veritate, mysterio non caret: nam in hoc
 peccatum interius est admodum miserabile, quòd
 non semper faciliè agnoscitur, an omnino animam
 peremerit, an tantum ad portas mortis, cùm vide-
 licet plenus consensus est denegatus, eduxerit. Se-
 cundi status imago est ille adolescens, qui extra ci-
 uitatem efferebatur, filius vnicius matris suæ. Iure
 optimo adolescens, qui licet vires habeat, nondum
 tamen ad senum duriciem, & robur consuetudinis
 prauæ, peruenerat. Et filius vnicius matris, quia nec-
 dum hominis imbecillitas, post primum peccatum,
 simile aliud conceperat, aut post aliquot patrata
 peccata, nondum prauæ consuetudinis affectum ge-
 nuerat. At adolescens est planè mortuus, & in fe-
 retro propriæ voluntatis collocatus, qui non abdito
 domus includitur, sed extra ciuitatem per apertum
 opus effertur. Postremi status figura est Lazarus
 quadriduanus mortuus, qui iacet in sepulchro & fæ-
 ter, & prauæ consuetudinis lapide premitur, & non
 iam submissa voce, sicut puella, nec tactu feretri, vt
 adolescens, sed lacrymis & fremitu Christi, & ad vi-
 tam magna voce reuocatur. De his tribus peccati
 statibus, ita loquitur Augustinus: Ipsius peccati tres
 sunt differentiæ: in corde, in facto, in consuetudine,
 tanquam tres mortes. Vna, quasi in domo, id est,
 cùm in corde cõsentitur libidini: altera, iam prolata,
 quasi extra portam, cùm in factum procedit assensio:
 tertia, cùm vi consuetudinis malæ tanquam mole
 terrena premitur animus, quasi in sepulchro iam pu-
 tens. Quæ tria genera mortuorum, dominum re-
 suscitasse, quisquis Euangelium legit, agnoscit. Et
 fortasse considerat quas differentias habeat etiam
 ipsa vox resuscitantis, cùm alibi dicit: Puella surge:]
 & alibi: Iuuenis, tibi dico, surge: Alibi, in fremuit in
 spiritu, & fleuit, & rursus fremuit, & post deinde vo-
 ce magna exclamauit: Lazare veni foras.] Omnia
 itaque peccata siue iniqua consuetudine obdure-
 rint, siue ad opus externum processerint, siue in solo
 interiori consensu se continuerint, cadaueribus no-
 tantur defuictorum, vt sciamus summam esse cuius-
 que peccati turpitudinem, ac deformitatem, quæ re
 apud nos fœdissima & horribilissima debuit præ-
 signari.

Nec soli fructus & figuræ peccati, sed etiam ipsius
 peccatoris affectus ipsum fœdissimū esse declarat. Nā
 peccator vt deformis & fœdus, se quantum potest ab
 oculis humanis & diuinis abscondit. Hinc illud: Om-
 nis qui malè agit, odit lucē, & non venit ad lucem,
 vt non arguantur opera eius.] Quare iniquus auer-
 satur lucem? quare videri vel ab amicissimis erube-
 scit, nisi quia se peccato turpem videt, & suam fœdi-
 tatem ab aliis timer agnosci? Hinc Adam à facie
 Domini venientis absconditur, ne, qui pulcher con-
 ditus est, ab eo, qui ipsum creauit, non iam gratia
 formosus, sed inobediētiæ delicto turpis & defor-
 mis videatur. Hinc Dauid tot ambagibus adule-
 rium suum celare contendit, quia femer ipsum re-
 gem amabilem, ac venerandum, propter peccatum,

turpem

Ezechi.
16. n. 25.Isai. 14.
n. 19.Roma. 5.
n. 12.Matt. 9.
n. 23.Mar. 5.
n. 23.

Luc. 7. 12

Ioan. 11.
n. 39.Aug. 1. 1.
de ferm.
Domini
in monte.
c. 12. t. 4.Ioan. 3.
n. 20.Gen. 3.
n. 8.2. Reg. 11.
n. 12.

Isai. 3. n. 9.

Ose. 9. n. 10.

Luc. 21. n. 27.

Prov. 25. n. 4. & 5.

Apo. 16. num. 15.

Ambros. ibid.

Psal. 48. num. 13. & 21.

turpem & abominabilem iudicavit. Hinc peccatoribus maximo probro datur, quod peccatum suum, quasi Sodoma, predicauerunt, nec absconderunt: quasi nunquam visa, nec audita stultitia sit de tam insigni deformitate gloriari. Est igitur peccatum criminale foeditissimum, quod omnem aliam foeditatem & turpitudinem superat. Est litura, quae imaginem Dei naturae hominis impressam inficit, & in gratia ac virtutibus positam similitudinem delet. Cuius causa de peccatoribus scriptum est: Quia abominabiles facti sunt, sicut ea quae dilexerunt. Est nubes atra, & obscura, quae fidei lucem obnubilat, & eius decorem & gloriam abscondit. Nam & filius hominis venit in nubibus caeli cum potestate magna, ut se omnia peccata calcasse, & (quod ad se pertinuit) destruxisse declaret. Est rubigo, quae animae pulchritudinem tollit, ne in Dei habitationem asurgat. De qua dictum est a Salomone: Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum. Aufer impietatem de vultu regis, & habebitur iustitia thronus eius.] Quasi impietas rubigo sit, aut iuxta Hebraicam lectionem scoria, quae a vultu Domini, siue a facie eius irata, abscondi non potest, quam si non tollamus, regnum eius in nobis, aut domum regis summo congruam non extruemus. Denique peccatum non iam deforme est, sed ipsamet deformitas, atque turpitude. Vnde Saluator apud Joannem ait: Beatus, qui vigilat, & custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, & videant turpitudinem eius.] Nudus est, inquit Ambrosius, qui a bonis operibus alienus exiit. Nudi impij ambulat, cum ad diem iudicij a bonis operibus vacui deducuntur. Et ideo turpitude illorum videbitur, quia & Angelis & hominibus eorum scelera manifestabuntur.] Mirum est sane quod homo tantam foeditatem non horreat, & illa circumdatus, & obuolutus, comedat, bibat, dormiat, ambulet, & inter homines conuersetur, & in illos, qui eum a peccatis abducunt, quasi in directores suorum bonorum insurgat. Cuius rei tam lugenda hominis stultitia deputanda est, nisi insipientiae, & cecitatis, quam ex ipso peccato contraxit, qua comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis?

Peccatum mortale fugiendum esse ob poenam, quam promeretur.

C A P. IV.

Ecc. 12. num. 14.

MALVM culpa (ipsa etiam natura dicente, cui omnes nationes gentesque consentiunt) poena dignum est. Aequissimum est enim ut Deus ultimus finis hominis, & omnium actionum eius, actum non relatum ad semet ipsum, & auferentem honorem suum, debita punitione castiget. Iustissimum est etiam, ut ille, qui gubernator est vniuersi, ac praecipue creaturarum rationalium rector, eorum bona gesta praemio; & impia facinora, poena & flagellis afficiat, ut suae prouidentiae satisfaciatur, & se habere rerum humanarum curam ostendat. Atque ut Salomon ait: Cuncta quae fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato, siue bonum, siue malum illud sit.] Vniuersa, inquam, siue bona, siue mala, siue omissiones bonorum, adducet Deus in examen aequitatis suae, ut cuiusque actionis, etiam bonae, si quod habeat erratum saltem praeposterae intentionis, expendat, & pro eo convenientem poenam infligat. Sicut enim bona opera, exigente prouidentia Dei, sine mercede non maneat, ita & actiones male

A cuiuscunque sint, siue regis, siue serui, siue magni, siue pusilli, poena & dolore carere non possunt. Quamobrem omne peccatum optime in Scripturis sanctis clamor vocatus est, quod diuinam iram prouocet, & sua malitia, quasi vocibus atque clamoribus, vindictam & ultionem exposcat. Clamor Sodomorum, ait Dominus, & Gomorrhæ, multiplicatus est, & peccatum eorum aggrauatum est nimis. Descendans, & videbo vtrum clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint.] Quare clamor multiplicatur, nisi quia peccatum aggrauatur? Quasi idem sit peccatum augere, & vocem vindictam deposcentem extollere. De vinea quoque Domini Sabaoth dictum est: Expectaui ut faceret iudicium, & ecce iniquitas: & iustitiam, & ecce clamor.] Si enim iustitiae iniustitia & peccatum opponitur, quam ob causam eius contrarium clamor esse dicitur, nisi quia omne delictum clamoris nomine intelligendum est, quod non vtrumque, sed importune vociferetur, & quasi per vim, ab eo, cuius proprium est misereri, poenam & ultionem extorqueat? At tandem sanctus David hunc loquendi modum non refugit, dicens: Quoniam tacui, inuenerunt ossa mea, dum clamarem tota die.] Nam si quis dubitat quonam pacto David potuerit simul tacere, & clamare; audiat Gregorium scribentem: Ille tacet nimirum, & clamat, qui peccata quidem sua silentio contegit, merita vero per vocem magnificationis extollit. Aut certe ille tacet, & clamat, qui peccata quidem praeterita per confessionem non annunciat, & per cor impoenitens alia committere accepta peccandi libertate non cessat.] Clamat itaque peccatum, clamat iniquitas, quando per poenitentiam non deletur, & clamat non misericordiam petens, sed iram, sed ultionem, sed poenam exposcens.

Poenas autem terribiles peccato destinatas ad duo genera reuocare possumus: nam quaedam poenae in hac vita, quaedam in futura peccatoribus decernuntur. In hac vita peccator primo conscientiae stimulis cruciatur, & nimis timoribus ac tristitijs virgetur. Non cessat illa quotidie, immo singulis momentis miserum peccatorem reprehendere, & ad emendationem excitare. Cur, inquit ipsa, (ut nunc verba Ephraem interferam) te sobrium ac vigilantem non praebes miser? An ignoras aduenisse & appropinquasse diem horribilis iudicij, quo cuncta declarantur? Resurge tanquam potens, dirumpe vincula tua, in te solutionis atque ligaminis est potestas.] Haec, & alia similia peccator saepe audiens, nec monitis parens, mirum est quantis tristitijs & doloribus crucietur. Glutit ille quidem buccellam impurissimae voluptatis, sed tot pressuris & amaritudinibus inuolutam, ut praeter inquietudinem & timore fere voluptatem non sentiat. Sicut enim qui cogere guttulam mellis in magnum vas fellis & absinthij iniectam potare, non dulcedinem sed amorem sentiret: ita qui modicam & umbratilem peccati dulcedinem tot angoribus, & conscientiae accusationibus circumdatam bibit, concupitam suauitatem experiri non valet. Arguet te malitia tua, inquit Ieremias, & auersio tua increpabit te:] quia videlicet conscientia iniquitate facta statim se conspurcantem arguit, & in suum pupillum tantum scelus admittentem increpationum flagellis insurgit. Quod & Dominus Cain monens, ita futurum esse promisit: Nonne si bene egeris, recipies. Sin autem male, statim in foribus peccati aderit? Quid est, peccatum, id est poenitentia peccati, statim aderit, nisi quod, ut immanis leo pro foribus tuis, o peccator, accubabit, ut te ipsum exterreat, & conscientiae vocibus de aeterna poena parata

Genes. 18. num. 20.

Isai. 5. n. 7.

Psal. 31. n. 3.

Grego. in Psal. 2. ex Poenitentia.

Ephraem serm. de perturbacionibus animi.

Ierem. 1. num. 19.

Gene. 4. num. 7.

B moneat,